

วัฏสี่มติน

พระอาจารย์สงบ มนัสสนโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ วันนี้ฟังธรรมะด้วยความชุ่มชื้นแจ่มใสเพราะอากาศร่มเย็น อุดหนุนมีแต่ความร้อนใจใจ นี่ร้อนจากข้างนอกร้อนจากข้างใน เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ มีครูบาอาจารย์ท่านพูด แล้วเรา พวกเราลูกศิษย์ลูกหาก็จำต่อ ๆ กันมา ว่าอยู่ในกรรมถึง ๙ เดือน ๆ เดือนนะ เวลาเรามีความทุกข์ความยากให้คิดถึงอยู่ในกรรมไง อยู่ในกรรมตั้ง ๙ เดือนนะ เวลา ๙ เดือนนั้นนะ แม่กินอาหารที่เป็นพิษนะ แม่กินอาหารที่เผ็ดนะ ใ้ลูกนี่ก็ตื่นอยู่ในท้อง เวลาพ่อแม่กินอาหารเข้าไปนะเพราะมันอยู่ในท้องใช้ไหม อยู่ในท้องนะสถานที่แค่นั้นนะ เราก็ต้องทนอยู่อย่างนั้นจน ๙ เดือน กว่าจะได้คลอดออกมา แต่บางคนไม่ได้คลอดด้วย

นี่เป็นธรรมะของครูบาอาจารย์ที่ท่านพูดต่อ ๆ กันมาใช้ไหม เวลาเราเทศน์ว่ากรรมก็เอา สิ่งนั้นมาเตือนสติ มาเตือนสติว่า เวลาเห็นว่าสิ่งนั้นเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นยาก สิ่งต่างๆ เราคิด เพราะอะไร เพราะเราเป็นนักรบ เวลาทางโลกนะ เวลาพูดไปทางวิชาการ วิชาการก็พูดกันเป็น วิชาการเป็นสัมมนา ก็เป็นการยิ้มแย้มแจ่มใส ว่าเรารู้ธรรมๆ แต่มันขาดสติ แต่มันก็ยัง หย่าเปื่อยอยู่อย่างนั้น มันหย่าเปื่อยเพราะอะไร หย่าเปื่อยเพราะกิเลสมันอยู่ข้างในใจ เวลาพูดก็พูด ธรรมะกันปากเปียกปากแฉะ แหม ทำเป็นสังคม ทำเป็นหน้าขึ้นตาบาน เนี่ยโลกมันเป็นอย่าง นั้น มันเรื่องโลก ๆ พูดเอาเก้ พูดเอาเท่ พูดเอาคนชื่นชม

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งต่างๆ เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดท่านพูดออกมาจากใจนะ เวลาครูบา อาจารย์ท่านพูดออกมาจากใจ ว่าเราหลงอยู่ในหนังเชาหนังนี้ หนังหุ้มไว้นี้ หลงกันอยู่อย่างนั้น เวลา หลง คนเราเวลาหลงมันเป็นครั้งเป็นคราว แต่เวลามันไม่หลงก็พูดปากเปียกปากแฉะ เวลา ตัวเองเป็นขึ้นมาหน้ามืดตามัว นี่พูดถึงเวลามันลืมตัวลืมตนใจ เพราะมันลืมตัว

ถ้ามันไม่ลืมตัวนะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราบวชมาเป็นพระ เป็นเจ้า เราบวชเป็นพระขึ้นมาแล้ว เห็นไหม พระเป็นนักรบ เวลานั้นกรบ เห็นไหม ครูบา อาจารย์ท่านบอกว่านักรบสำคัญมาก ถ้าพระเราทรงธรรมทรงวินัยไม่ได้ใครจะทรง แล้วทรง ธรรมทรงวินัยมันก็ต้องทรงด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ได้ทรงด้วยความกะล่อนปลิ้นปล้อน พูด อย่างทำอย่าง ถ้าพูดอย่างทำอย่างนะ มันปลิ้นปล้อน นี่วัฏสี่มติน ถ้าวัฏสี่มตินเห็นไหมมันลุ่มลูก

คลุกคลานอย่างนั้น ดูวัฬ เวลาที่มันมันคงขึ้นมา มันไม่ล้มสัจชาติญาณของมัน เวลาวัฬมันกินอะไรไม่อร่อยเท่ากินหญ้าหรือกิน เวลากินหญ้าขึ้นมาแล้วเห็นไหม ถ้าถึงฤดูผสมพันธุ์มันก็ผสมพันธุ์ของมัน เวลามันมีลูกขึ้นมามันก็ปกป้องดูแลของมัน นี่เวลา เห็นไหม นี่ที่วัฬมันไม่ล้มตินมันก็สมฐานะของความเป็นวัฬ นี่วัฬไม่ล้มตินใช่ไหม ถ้ามันวัฬล้มตินนะ ทำชุกอ เตี้ยวเขาก็เอาไปเชือด

แต่ถ้ามันเป็นจริง เป็นจริง เห็นไหม เรามีสติปัญญาของเรา ถ้ามันมีสติปัญญาของเรา เห็นไหม เรามาบวชเป็นพระ ถ้าบวชเป็นพระขึ้นมาแล้วจิตใจที่ละเอียดอ่อนนะ มันจะสงวนรักษาศีลธรรมของตน เราบวชใหม่ๆ อยู่กับหมู่คณะนี่เรื่องศีลสำคัญมาก ต่างคนต่างรักษา ต่างคนต่างรังเกียจ ถ้าใครที่ศีลต่างพร้อย ศีลที่ไม่เสมอตัวมันรังเกียจทั้งนั้นเลย ถ้ารังเกียจ เห็นไหม เวลารังเกียจจะเวลาเป็นธรรม เวลาพูดถึงธรรม เห็นไหม ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเพื่อจ้อเพื่อจ้อ เวลาเพื่อจ้อ ๆ ไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์ เพื่อจ้ออยู่อย่างนั้น มันมีประโยชน์อะไรขึ้นมา

ถ้าผู้ที่ปฏิบัตินะ เขารังเกียจ เขารังเกียจของเขา แล้วเขาถึงว่ามีความสงบระงับของเขา เขาอยู่ด้วยความไม่คลุกคลี เขารักษาหัวใจของเขา ถ้ารักษาหัวใจของเขา ถ้ารักษาหัวใจอันนั้นได้อยู่ที่ไหนมันก็มีความสุขทั้งนั้นนะ เวลาบอกว่า “สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี” ถ้าจิตมันมีสติรักษา มีคำบริกรรมรักษาไว้ มีพุทโธรักษาไว้ นี่มันอยู่ที่ไหน เห็นไหม เวลาเรามองเรา นี่เป็นพระเป็นเจ้านะ อยู่โคนไม้อยู่ป่าอยู่เขา วันคืนล่วงไปๆ เขาอยู่กันได้อย่างไรๆ โลกเขาสงสัยนะ โลกเขามีการรื่นเริง มีนักชดถกษ เขามีมหรสพ เขายังรอวันรอคืน แต่เอ๊ะไอ้พระเรา เห็นไหม แล้วถ้ามีอยู่แล้วนี่ ศีล ๘ ไม่ดูการละเล่นฟ้อนรำ นี่ก็เหมือนกัน เวลานั้นการเล่นการพนัน นักเลงกลางคืน ที่ไหนมีก็ไปที่นั่น

แล้วดูสิ บวชมาแล้วแห้งแล้ง บวชมาเป็นพระอยู่ป่าอยู่เขาไม่เห็นมีสิ่งใดมาเป็นที่น่าชื่นชมเลย แต่ถ้าเราฝึกหัดของเรา เรามีสติปัญญาของเรา เรามีคำบริกรรมของเรา นี่รักษาหัวใจของเรา มันเห็นตรงข้ามหมด เห็นว่าทำไมมันหย่าเปกันได้อย่างนั้น นี่โลกชาวพุทธมันเป็นไปได้อย่างนั้น เวลานั้นนักวิชาการเวลาบอกว่าชาวพุทธ เห็นไหม เขาก็ตักบาตร ตกเย็นก็ตีไก่กลางคืนก็เล่นไพ่ เอ๊ะ ชาวพุทธทำไมเป็นอย่างนั้น นี่ชาวพุทธๆ เราใจ

แต่ถ้าเป็นผู้ที่เขามีศีลมีธรรม เห็นไหม ผู้ที่ทรงศีลทรงธรรมเขาก็ไปวัดไปวาของเขา เขาก็ดูแลใจของเขา เขาฝึกหัดภาวนาของเขา แล้วเขามีความสุขของเขา นี่ถ้าพูดถึงไม่ถึงคราว เห็นไหม เขาเรียกว่าสภาคกรรม กรรมร่วมกันใจ เกิดร่วมสมัยกับใคร ถ้าเกิดร่วมสมัยกับคนที่ปากเปียกปากแฉะนะ เวลาไปจำศีลมันก็ไปนินทากันอย่างนั้นนะ เวลานั้นทามันก็รำคาญ เวลาคนมาจากโลกเขาเบื่อหน่ายนะ คนมาจากโลกเขาเร้าร้อนมาเขาเบื่อหน่ายทางโลกมาแล้วนี่ ไป

วัดไปวาเขาก็ต้องการความสงบระงับทั้งนั้น ผู้ที่คุ้นชิน พอคุ้นชินขึ้นมาหนึ่งนา พอหนึ่งนา ขึ้นมานี้แล้วเที่ยวนิทราทะเลอยู่อย่างนั้นนะ ไอ้คนที่เขามาเขาก็รำคาญ พอรำคาญเขามีมารยาท ใจ เขาไม่พูดของเขา เขาเก็บไว้ในใจของเขา

นี่กรรม อยู่กับคนพาลมันเป็นความทุกข์อย่างยิ่งของคนผู้ที่มีศีลมีธรรม เวลาเขาคิดเขาคิดของเขาอย่างนั้นนะ ถ้าเรามีสติมีปัญญาของเรา เรารักษาของเรา นี่มันพิสูจน์จากภายใน ถ้ามันพิสูจน์จากภายใน ถ้ามันทุกข์มันยากๆ ตั้งแต่เราบวชมานี้ พอบวชมา เห็นไหม เขาเรียกว่า นิสัยฆราวาส นิสัย นิสัยเราคูณชินอยู่กับการใช้ดำรงชีวิต เห็นไหม นิสัยคุ้นชินกับการกินข้าววันละ ๓ มื้อ นิสัยใจ คนที่จะบวชขึ้นมาเขาก็ฝึกหัดก่อน หัดกินข้าวมือเดียว หัดต่างๆ ขึ้นมา เขาหัดของเขา มา นี่ฆราวาสธรรม นิสัยของฆราวาส

พอมาบวชเป็นพระขึ้นมา นิสัยของฆราวาสมันก็นิสัยฆราวาส ก็ต้องมาฝึกหัดให้ได้ นิสัยๆ พอได้นิสัยขึ้นมา เห็นไหม นิสัยของสมณะๆ เขาก็ต้องการความสงบระงับ ถ้าต้องการความสงบระงับ ที่ได้ก็ไม่กระทบกระเทือนกัน ไอ้สำคัญมาก ไม่กระทบกระเทือนกันนะ ต่างคนต่างมีน้ำใจต่อกัน ต่างคนต่างเห็นใจต่อกัน นักรบด้วยกันๆ มันต้องการชัยภูมิไง ดุสิต เวลาศึกสงครามขึ้นมา ใครที่มีชัยภูมิที่ดีกว่า เห็นไหม เขาได้เปรียบ การรบทัพจับศึก ถ้าใครมีชัยภูมิที่ดีกว่า ใครมีความพร้อมที่ดีกว่า ใครมีอาวุธที่ดีกว่า เขาได้เปรียบทั้งนั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราเป็นนักรบๆ เห็นไหม สัปปายะ สิ่งที่สงบสงัดเป็นชัยภูมิที่ดี ชัยภูมิที่มีการประพฤติปฏิบัติ แล้วเราก็เลือกอย่างนั้น เห็นไหม เราเลือกมาบวช บวชแล้วเรามาอยู่ป่าอยู่เขาของเรา เวลาอยู่ป่าอยู่เขาของเรา เราเลือกชัยภูมิที่ดี ถ้าชัยภูมิที่ดีแล้วทำไมจิตใจมันไม่ดีด้วยล่ะ ถ้าชัยภูมิที่ดีนะจิตใจที่มันดีมันยึดชัยภูมิอย่างนั้นได้มันต้องมีความพอใจสิ ถ้ามีความพอใจมันมีความพอใจต่อเมื่อ ต่อเมื่อใครฝึกหัด นี่ไง จากนิสัยฆราวาสๆ เห็นไหม เราฝึกหัดของเรา มันก็ได้นิสัยของสมณะ

นิสัย เห็นไหม การเหยียด การคู้ การตี้ม การฉั่น การก้าวการเดิน มันมีนิสัยๆ ถ้านิสัยขึ้นมา เห็นไหม นี่มันระวังขึ้นมา ชัยภูมิจากข้างนอกมันก็ชัยภูมิจากข้างในใจ นี่นิสัยของสมณะ ถ้านิสัยของสมณะขึ้นมาแล้วนี่มันจะรักษาขึ้นมา เห็นไหม มันไม่ใช่วัฏลิมตินใจ ถ้าวัฏลิมตินมันก็อยู่อย่างนั้น หยาบๆ อยู่อย่างนั้น นิสัยฆราวาส นิสัยของคฤหัสถ์เขา ถ้านิสัยของคฤหัสถ์ขึ้นมา นะ คฤหัสถ์ที่เขาสงบระงับ เขามีมารยาท เขายังทำได้ละเอียดอ่อนกว่านั้น

ถ้าเราเป็นนักรบ เห็นไหม เราเป็นพระ ถ้าเป็นพระนี่การแสดงออกนี่มันเป็นการยกธงขึ้น เวลาเราห่มผ้ากาสาพัสดร์นะ ธงชัยพระอรหันต์ การยกธงขึ้นๆ คือกิริยาการกระทำของ

เรานี้แหละ ความเป็นอยู่ของเราละ สังคมเขาจับจ้องทั้งนั้น เขาจะพูดหรือไม่พูดนี่อีกเรื่องหนึ่ง ดีหรือชั่วเขารู้ได้ทั้งนั้น คนเราอยู่ด้วยกันมันเห็นทั้งนั้น ดูสิ ขนาดไม่เห็น ดูสิ เราอยู่ด้วยกัน เห็นไหม ข้าราชการมันมาตลอด ที่นั่นเป็นอย่างนั้น ที่นั่นเป็นอย่างนี้ ข้าราชการมาตลอด เราไม่ต้องไปมันยังลอยมาเลย

ฉะนั้น เวลาหลวงตาท่านพูด เห็นไหม เราได้ยินแหว่ๆ เวลาคนไปฟ้องท่าน ท่านบอก เราได้ยินแหว่ๆ เราก็ดูแหว่ๆ ไว้ก่อนใจ แต่ถ้าวันไหนนะ ถ้ามันชัดเจนขึ้นมามันก็เจ็บใจ แต่ถ้ามันแบบมันแหว่ๆ ท่านก็พูดแหว่ๆ การที่พูดแหว่ๆ นะคือเตือน การพูดแหว่ๆ มันหมายถึงมันมีโอกาสคุยกันอยู่ได้ แต่ถ้ามันแหว่ๆ จนมันไม่ไหวแล้วนี่มันก็เจ็บ ถ้ามันเจ็บ เห็นไหม เราไม่ต้องไปสืบข่าวที่ไหนเลย มันยังแหว่ๆ มาตลอดเลย แล้วชีวิตของเรามันไม่แหว่ๆ เหรอ มันไม่ซจร ขยายไปเหรอ ดีก็เป็นดี ชั่วก็เป็นชั่ว ถ้าเป็นสมณะก็เป็นสมณะไง นี่ถ้าเป็นวัว เห็นไหม วัวที่มีหลักมีเกณฑ์ วัวที่เขามันมันคงขึ้นมา มันไม่ลืมนินมันนะ มันก็ไม่ทำให้ชีวิตมันตกต่ำไป

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตของสมณะ เราไม่ใช่วัฬมติน เราต้องมีศีลมีธรรมของเรา เรามีข้อวัตรปฏิบัติของเรา เราทำสิ่งใดก็เพื่อหัวใจของเรา ทำแล้วเป็นของเราทั้งหมด เวลานี้ภิกษุเป็นผู้ที่ห่มผ้ากาสาพัศตร์ธงชัยพระอรหันต์ ยกธงขึ้นๆ ด้วยข้อวัตรปฏิบัติ เราปฏิบัติเข้าไปนี่ไม่ต้องไปอวดใครหรอก เขารู้ทั้งนั้น อยู่ที่ไหนก็รู้ เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูด เห็นไหม หลวงตาท่านพูดประจำ “ขอให้มึคุณธรรมเถอะ ไปอยู่ในถ้าไหน ป่าไหนทั้งนั้นนะ ไม่มีทางปิดได้หรอก” ไม่มีทาง แต่ยกธงขึ้นแล้วยกชูไว้ตลอด ลืมตืนนะ โอโฮ แหม ไปเลย มันไม่มีประโยชน์อะไรหรอก มันก็เป็นการฉาบฉวย มันเป็นเรื่องโลกๆ

เรื่องโลกๆ มันก็เป็นแบบนั้น โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ เห็นไหม มีลาภอยากมีลาภอยากมียศ นี่สรรเสริญนินทา อยากมีอย่างนั้นนะ ตรงข้ามทั้งนั้นนะเพราะมันมีแล้วมันก็ตรงข้าม มีลาภก็เสื่อมลาภ มียศก็เสื่อมยศ มันเป็นธรรมชาติของมันอยู่แล้ว แล้วเราไปแสวงหาสิ่งที่มันจะเสื่อมสภาพ แล้วไปแสวงหามันทำไม แต่ถ้าเรามีคุณธรรมของเรา ไม่ใช่วัฬมติน เรามีข้อวัตรปฏิบัติของเรา เรามีคุณธรรมของเรา เราทำเราปฏิบัติของเรา มันจะซจรขยายไปมากน้อยขนาดไหน กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันหอมทวนลม มันทวนกระแสน้ำขึ้น ไป นี่มันรู้อยู่แล้ว มันรู้ของมันโดยธรรมชาติของมัน มันเป็นธรรมชาติของมันอยู่แล้ว ถ้าเราไม่ใช่กลองจัญไร ไม่มีใครตี ตูมตามๆ เขาวิ่งหนีหมด กลองมันต้องให้เขาตีสิ ถ้าเขาตีขึ้นมา เห็นไหม มันถึงจะมีเสียงดัง

นี่ไง นี่ก็เหมือนกัน เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเขาทุกข์เขายากมา เรามีอะไรไปรื้อเครื่องตอบรับเขา สิ่งที่ตอบรับเขาได้ก็ตอบรับเขาด้วยประสบการณ์จริง ประสบที่ปฏิบัติมานี้ ถ้าเรารู้

จริงเห็นจริงแล้วมันเป็นสมบัติของเรา มันอยู่ในใจของเรา มันจะชักขึ้นมาเมื่อไหร่ก็ได้ดาบ ถ้าเรามีดาบอยู่นะเราจะชักขึ้นมาเมื่อไหร่ก็ได้ นี่ก็เหมือนกัน ขอให้มันเป็นจริงขึ้นมา ถึงตอนนั้นมันถึงเป็นประโยชน์ ถ้ามันยังไม่เป็นประโยชน์นะ เราคมอยู่ในฝัก ถ้าคมอยู่ในฝักมันก็จะบิ่นไป ไอ้ที่มันไม่อย่างนั้น วัตรสมาธิ มันแบบว่ามันเอาสี่ข้างเข้าดู มันเสียหายไปทั้งนั้น เสียหายทั้งสังคัม เสียหายทั้งเราด้วย

ถ้ามันไม่เสียหายทั้งสังคัมและไม่เสียหายทั้งเรา เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอนๆ ให้พยายามฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้าฝึกหัดขึ้นมามันก็เหมือนกับเราทำทางวิชาการ ทำการวิจัยในหัวใจของเรา ถ้าเราทำวิจัยในหัวใจของเรา เราเป็นคนทำวิจัยเสียเอง เราดูเราเห็นของเราเสียเอง เราเป็นเสียเอง นี่ปัจจุตัง สันติภูริโก มันเป็นปัจจุตัง มันชัดๆ ชัดเจนอยู่อย่างนี้ ถ้ามันชัดเจนอยู่อย่างนี้ มันเป็นความจริงอยู่อย่างนี้

แต่เราไม่ทำอย่างนี้ไง แล้วโลกกับธรรม เราเกิดมากับโลกเราปฏิเสธโลกไม่ได้หรอก เราเกิดมากับโลก เรามีพ่อแม่ ถ้าไม่มีพ่อแม่เราจะเกิดเป็นคนมาได้ยังไง เราเกิดเป็นคนขึ้นมาแล้ว เห็นไหม แต่เรามีอำนาจวาสนาขึ้นมา เรามาบวชของเรา พ่อแม่ก็คือพ่อแม่ นั้นนะเป็นเรื่องโลกๆ เห็นไหม นี่ปฏิบัติแล้วพระเราสามารถบิดบาทเลี้ยงพ่อแม่ได้ ผู้หญิงพระห้ามจับต้อง เว้นไว้แต่แม่ แต่เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยนะ เว้นไว้แต่แม่

ถ้าเราบวชมาทั้งชีวิตของเรา เราศึกษาเรื่องนี้ได้มันเป็นสมบัติของเรา มันเป็นสมบัติของเรา มันอบอุ่นในใจของเรา ขอให้ถึงเวลานั้นเถอะ ทำไมเราจะไม่รักพ่อรักแม่ ถ้าพ่อแม่เรามีพี่น้องหลายคน เพราะมีพี่น้องดูแลนั้นก็จบ เราไม่ควรทำ ไม่ควรทำเพราะมันเป็นโลกวิเศษของโลกเขาจะดีเตียน แต่ถ้ามันไม่มีใครดูแลรักษา ทำไมเราจะทำไม่ได้ ถ้าเราคมในฝักนี้ ทำไมมันจะทำไม่ได้ เราทำได้ทั้งนั้นนะ แต่เรามีพี่น้องมีคนที่อยู่เราก็ไม่ควรทำ ถ้ามันถึงเวลาที่มันจะเป็นประโยชน์กับเรา มันเป็นประโยชน์ทั้งนั้นนะ ถ้าเรามีคุณธรรมในใจของเรา เราทำความจริงของเราขึ้นมา เราไม่ลืมตัวลืมตนใจ ไม่ลืมตัวลืมตนแล้วมันไม่หวั่นไหวด้วย มันไม่หวั่นไหวใด ๆ

นี่ครึ่งๆ กลางๆ เวลาพูดก็ห่วงโลกห่วงนู่น ห่วงคนนั้น ห่วงคนนี้ ห่วงไปหมดเลย แล้วเวลาจะปฏิบัติก็ไม่ได้เรื่องแล้วเพราะมันส่งออก เวลามาถึงเราก็เป็นพระ อันนั้นมันเรื่องโลกเราอยู่กับโลก เราเกิดมากับโลก แต่อยู่กับโลก โลกกับธรรม แต่ตอนนี้มันเป็นหน้าที่ มันเป็นเวลาที่เราจะประพฤติปฏิบัติใช้ใหม่ เป็นเวลาที่เราจะวิจัยในหัวใจของเราใช้ใหม่ เราจะทำความเป็นจริงขึ้นมาในใจของเรา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาในใจของเราขึ้นมา มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นเวลาของเรา คนเราเวลาจะเติบโตขึ้นมามันก็ต้องมีการศึกษา มันต้องมี

ปัญญา มันต้องมีหน้าที่การงาน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราเป็นพระๆ เห็นไหม ดูลิ หลวงตาท่านพูดประจำ เราเป็นผู้้น้อยมาก่อนๆ เวลาเป็นผู้้น้อยนะ ท่านบอกว่า “เหมือนบ้อยกลางวัดเลย” อยู่หนองฝื่อนะ รับผิดชอบทุกๆ อย่างเลย เราเป็นผู้้น้อยมาก่อน เราฟังแล้วสะท้อนใจทุกที เราเป็นผู้้น้อยมาก่อนนะ คนที่จะเป็นผู้ใหญ่ ถ้ามันเป็นผู้้น้อยมาก่อนมันศึกษามาก่อน มันศึกษามา มันฝึกหัดของมันมานะ เวลามันเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมามันบริหารจัดการได้ ใ้ฉันผู้้น้อยก็ไม่ได้เป็น เป็นผู้้น้อยก็ไม่ยอมเป็นผู้้น้อย เป็นผู้้น้อยก็อยากจะเป็นผู้ใหญ่ จะให้เป็นผู้ใหญ่มันก็ไม่เป็นอีก ให้บริหารก็บริหารไม่ได้ ให้ทำก็ทำไม่ได้ เวลาให้เป็นผู้้น้อยก็ไม่ได้ ให้เป็นผู้ใหญ่ก็ไม่ได้ นี่วัฏสี่มติน เป็นอะไรเป็นไม่ได้สักอย่าง ไม่มีความดีสักอย่าง

แต่ถ้ามันฝึกหัดของเรา เราเป็นผู้้น้อยๆ เวลาของเราะ เวลานี้หายากมาก เพราะเราบวชใหม่ๆ เราก็ก้าวหาอย่างนี้ แสวงหาเวลาปฏิบัตินะ ไปวัดไหนก็แล้วแต่ ถ้าจุดจะไปอยู่ด้วยตัวคนเดียวก็สะดวกสบาย แต่เวลามันไป เห็นไหม มันอย่างที่ว่าหลวงตาท่านเวลาจุดไป เราจะไปซักผ้า ท่านบอกไว้เลยถึงเวลา ๑๔ คำจะไปซักผ้าวัดไหนๆ มันก็ต้องเข้าไปทั้งนั้น เวลามันเข้าวัดเข้าวามันมีหมู่คณะ เวลาหมู่คณะซักชวนกันไป เห็นไหม

สิ่งที่ว่าเราก็ก้าวหาอย่างนี้ เราก็กังเกียดว่ามันมีเวลาหรือไม่ ถ้าเป็นพระน้อยๆ นะ เป็นผู้้น้อยมาก่อน เวลาเป็นผู้ใหญ่แล้วไม่มีเวลาหรอก พอเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาแล้วนะเรื่องปฏิสนธิการภิกษุทำให้ศรัทธาไทยตกลงเป็นอับติปาจิตตีย์ เวลาโยมที่เขามาวัดมาวานี้ เห็นไหม เราไปโต้แย้งกับเขา ไปมีปัญหาเกี่ยวกับเขา เวลาถ้าเขาโกรธ เขาไม่พอใจเรื่องของศาสนานี้มันเป็นอับติกับพระองค์นั้นเลยนะ ภิกษุทำให้ศรัทธาไทยตกลง

ฉะนั้นเวลาเราเป็นผู้ใหญ่ เห็นไหม เวลาที่ใครเขาเข้ามา ถ้าเขามา ถ้าเราเป็นธรรมๆ นะ ถ้าเขาเป็นโลก เป็นโลกก็ระดับของท่าน ทำทานก็ทำทาน เราไม่ไปกระทบกระเทือนกับเขา ถ้าเขามีระดับของท่าน ระดับของภาวนา ใครภาวนาติดขัดมา เห็นไหม ทันทึเลย นี่คมในฝัก มันพร้อมอยู่แล้วอยากจะชกอยู่แล้วแหละมันไม่เคยชกสักที เพราะมันไม่มีประโยชน์ ชกมาทำไมก็ไม่รู้ ชกมาเต็มมันบาดมือตัวเอง แล้วถ้ามันมีคนที่จะถามปัญหาหะ พร้อมเสมอเลย ถ้าอย่างนั้นมันก็เป็นประโยชน์ทั้ง ๒ ฝ่าย เห็นไหม ใ้ฉันมันไม่มี ได้แต่ข้าวลือ เขาเล่าว่าเขาว่าอย่างนั้น เขาฟังอย่างนี้ ร่ำลือกันแล้วก็อยากอวด อยากจะลิ้มรสของธรรม อยากจะฟังธรรม มาถึงนะอาจารย์เทศน์ให้ฟังชะหน่อย เอ็งรู้จักเทศน์หรือ เอ็งนะอะไร นั่นมันมีประโยชน์ไหม

นี่บอกถ้าเราทำศรัทธาไทยให้ตกลงเป็นอาบัติ แต่นี่มันเป็นศรัทธาๆ ที่เขาศรัทธาศาสนาจริงหรือ เขามาทำไม เขามาเพื่ออะไร เอาศาสนาบังหน้าแล้วก็เฮกันไปเฮกันมาอย่างนั้นหรือ นี่เขาต้องการธรรมะหรือ เขาฟังธรรมะยังไม่เป็นเลย เขายังไม่รู้เลยว่าธรรมะคืออะไร พูดไปเขาไม่รู้เรื่องด้วย ไอ้คนที่เขาอยากรู้สิ ไอ้คนที่เขาต้องการสิ ถึงเวลานี้พูดคำเดียวเขารู้เลย เข้าใจครับๆ ไอ้ที่ไม่รู้นี่มันไปพูดเรื่องอะไรกัน

นี่พูดถึงเรื่องโลก ถ้าเป็นเรื่องธรรมละ เรื่องธรรม เห็นไหม ผู้ที่เขาแสวงหา ผู้ที่เขาเป็นธรรมๆ นี่เขาต้องการครูบาอาจารย์ที่สงบระงับ เขาต้องการครูบาอาจารย์ที่ชี้ทางเขาได้ ถ้าชี้ทางเขาได้ เวลาเขาไปปฏิบัติที่ไหนมา เห็นไหม สำมะเลเทเมา เวลาไปเจอครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงขึ้นมาฟังแล้วมันเข้าใจ ถ้าจิตใจมันยังสำมะเลเทเมาอยู่ที่นี่ ฟังความเป็นจริงไม่เข้าใจเขาก็ยังสำมะเลเทเมาอยู่อย่างนั้นเป็นโลก แต่ถ้าผู้ที่เป็นจริงๆ เขาสำมะเลเทเมามาพอแล้ว เขาต้องการความจริง พอเขาต้องการความจริง เขาเห็นกิริยาเขาก็เข้าใจได้ พอเขาเข้าใจได้นี่ถ้าเป็นธรรมขึ้นมา เห็นไหม มันเป็นธรรม

มันเป็นเรื่องๆ มันไม่มีอะไรกระทบกระเทือนทั้งสิ้นเลย มันดีสำหรับเราเลย แล้วเราตอนนี้เราเป็นผู้น้อยๆ นี่ เราก็แสวงหาของเราสิ เวลามันทำ มันปฏิบัติขึ้นมามันตกทุกข์ได้ยาก เห็นไหม เวลาปฏิบัติขึ้นมาจิตมันคิดอย่างนี้ เราเนี่ยตกทุกข์ได้ยาก ปฏิบัติมันจะได้สมปรารถนาหรือไม่สมความปรารถนา วิตกกังวลไปเท่าไรมันก็ได้แค่นั้นนะ มันจะเป็นสิ่งใดนั้นมันก็แล้วแต่वास แต่ขณะที่กระทำๆ ขณะที่อยากได้เพราะอะไร ที่อยากได้มันยืนยันใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไว้แล้ว หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่านมานี้ศึกษาประวัติได้ หลวงปู่เสาร์ท่านเกิดที่ไหน หลวงปู่มั่นท่านเกิดที่ไหน ท่านปฏิบัติมานะก็พรรษา ก็พรรษาที่ท่านสมบุดสมบันมา มันมีตัวตน มันมีผู้ปฏิบัติได้จริงใจ

นี่ก็เหมือนกัน ย้อนกลับมาที่เรา นี่เราเกิดที่ไหน คิดจะบวชเมื่อไหร่ บวชเมื่อนั้น บวชแล้วได้อะไร ถ้าบวชแล้วมีกระทำนะ แล้วมันตกทุกข์ได้ยากๆ ย้อนกลับไปเลย มองไปโลก ดูสิคนที่ปรารถนาอยากประพฤติปฏิบัติเขาไม่มีโอกาสทั้งนั้นเลย เขาแหงนหน้ามองหาเลย แหงนหน้าคอยมองเลยว่าผู้ที่ปฏิบัติเขามีโอกาส ผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินี้เขาจะบรรลุธรรม ผู้ที่ปฏิบัติขึ้นมาเขาพยายามแสวงหาสิ่งนี้เลย แล้วเราเป็นผู้มีโอกาสนี่ เราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ที่นี่เขาต้องการความเป็นอยู่แบบเรานี่ แล้วเวลาเป็นอยู่แบบเรานี่ ในทางจงกรม ในนั่งสมาธิภาวนามันได้ผลหรือไม่ มันเป็นเรื่องอย่างที่เขารับรองหรือไม่ มันคิดย้อนกลับใจ

นี่ไง ถ้ามันไม่ได้หน้าได้หลัง เวลาไม่ได้หน้าได้หลังนะ สิ่งใดๆ ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นประโยชน์ทั้งสิ้นเลย ไอนั้นเขาเป็นโลกๆ ก็เป็นเรื่องของเขา ไอนี้ของเราเป็นธรรมใจ ถ้าเราเป็น

ธรรมๆ แล้วเราพยายามประพฤติปฏิบัติอยู่ เราจะหาความจริงในใจของเราไป ถ้าหาความจริงของเรา เห็นไหม เขาปรารถนาเขาต้องการให้เป็นแบบเรา เขาอยากให้เราประพฤติปฏิบัติแบบเรา แล้วเวลาเราปฏิบัติในจริงๆ ของเรานี้ ปฏิบัติแล้วมันมีความสุขไหม จิตมันสงบไหม มันเร้าร้อนไหม เราคิดแบบพระหรือคิดแบบโลก คิดแบบธรรมหรือคิดแบบโลก คิดก็ต้องคิดแบบธรรมๆ เราต้องทำได้สิ

เราแสวงหาโอกาสอย่างนี้ใช้ไหม โอกาสอย่างนี้ที่เราแสวงหา แล้วโอกาสมันมาถึงเราแล้ว เรายังโง่งม จะให้มันเผาใจเราอยู่ตลอดไปอย่างนี้หรือ มันเป็นนักรบแล้ว เป็นนักรบแล้วมีโอกาสรบแล้วนี่ แล้วถ้ามันไม่รบนี่มันเสียชาติเกิด นักรบ เวลาเข้าไปเผชิญกิเลสแล้วมันรบไม่เป็น รบไม่ได้ นักรบอะไรจะเข้าไปรบกับกิเลส เข้าไปเผชิญหน้ากับมันสิ ในทางจกรรมนั่งสมาธิภาวนานี้ นักรบโง่งมไปไหน วัฏสัสมิติน เป็นวัฏแต่มันสัสมิตินมันใจ หล้าก็ไม่กิน จะกินอะไรจะไปไหน

นี่ก็เหมือนกัน หน้าที่ของพระไม่ทำ หน้าที่ของพระไม่ปฏิบัติ หน้าที่ของพระแล้วไม่จริง ถ้ามันจริงขึ้นมา เราเดินจกรรมนั่งสมาธิภาวนา พยายามทำของเรา ถ้ามันน้อยเนื้อต่ำใจนะๆ มันมีทุกคน เวลาครูบาอาจารย์ เห็นไหม เราฟังมาตลอด หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงตานี่ เวลาเดินจกรรมอยู่ในป่า เวลาเขามีนักชัตฤกษ์ เขาไปเที่ยวกันนะ โอ้ เขามีความสุขนะ โลกเขายังมีความสุขอยู่ โอ้เรามันทุกข์ยากขนาดนี้ๆ แต่มันก็มีปัญญา มีปัญญาโลมาเลยนะ เราไม่เคยทำหรือ เอ็งไม่เคยเที่ยวงานอย่างนี้หรือ

ถ้าเราเป็นชุมชนอยู่อย่างนี้ เราอยู่ในหมู่บ้านอย่างนี้ งานนักชัตฤกษ์งานประจำปีก็มีอยู่ทุกปี เราก็ก่อนทำมาแล้ว ไม่ใช่เราไม่เคยนี่ เราก็ก่อนมาแล้ว ไปเที่ยวกลับมาแล้วพรุ่งนี้นอนไม่ตื่น ร่างกายอ่อนแอไปหมด มันก็เป็นอยู่อย่างนั้นนะ แล้วจะมีความสุขตรงไหน แต่กิเลสมันก็เสียม โอ้ เขามีความสุขกันนะ มันจะมีแต่ชัตฤกษ์ชัตฤกษ์เรานี่ มาเดินจกรรมนั่งสมาธิภาวนาอยู่คนเดียวนี้ มีแต่ความทุกข์อยู่คนเดียวนี้ เวลากิเลสมันแห่ๆ ด้วยอำนาจวาสนาของท่านทั้ง ๒ องค์ ท่านบอกว่า เวลามันขึ้นบับ ปัญญามันโลมาแล้ว เราก็ก่อนเป็นมาแล้ว เราก็ก่อนเที่ยวมาแล้วเที่ยวมาแล้วมันได้อะไรขึ้นมา

เวลาเรามาบวชเป็นพระ เห็นไหม เราก็ก่อนเป็นมาอย่างนั้น แล้วเรามาศึกษาที่มันซาบซึ้งในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาประพฤติปฏิบัติอยู่ที่นี่ เราประพฤติปฏิบัติอยู่ที่นี่เพื่อจะละจะถอดจะถอนมัน เวลาปัญญามันโลมาเข้ามาๆ เห็นไหม พอโลมาเข้ามาเวลามันโล่งมันโล่งมัน เอ้อ! แต่ถ้าไม่เท่าทันมันนะ มันจะย่องไปกับเขานะ ดูสิ เวลาไปดูนักชัตฤกษ์กับเขา ไปเที่ยวกับเขา มันไม่สมกับเพศของสมณะเลย

เทศของสมณะเป็นเทศของผู้ที่สงบระงับ เป็นเทศของผู้ที่เห็นภัยในวัฏสงสาร เป็นเทศที่เราจะต่อสู้กับกิเลส ถ้ามันเห็นภัยในวัฏสงสารมันจะย้อนกลับมาที่นี้ไง แล้วการเดินทางกรรมนั่งสมาธิภาวนามันก็ราบรื่นไง แล้วเวลามันเอาใจของเราไว้ เห็นไหม เวลาเราได้ยินเสียง ได้ยินสิ่งที่เขาเพลิดเพลिनกันอยู่มันก็แลลไปกับเขา แลลไปกับเขา มันก็ฟุ้งซ่านในใจ เวลาที่มีสติปัญญาโล่มันทัน เห็นไหม โอ้ มันเย็นลงๆ นะ มันเบาลง สิ่งที่มันคิดไปๆ มันเริ่มจางลงๆ จนมันปล่อยหมด แฮ้อ นี่คืออะไร เห็นไหม

เวลานี้กรบๆ มันจะรบอย่างนี้ เวลานี้กรบๆ มันต้องมีสติปัญญา ใครว่าฉลาดๆ โอ้ฉลาดๆ แกมโกง โอ้ฉลาดอย่างนั้นฉลาดโดยกิเลสไง นี่ไง เวลาฉลาดโดยกิเลส เราก็ทำได้ อย่างนั้นเราก็ทำได้ อย่างนี้เราทำได้ โอ้! ครูบาอาจารย์เราดีๆ นะ อย่างนี้เราไม่ทำ นี่ใครจะทำไม่ได้ ใครก็ทำได้ทั้งนั้นนะ แต่เราไม่ทำ มันทำไปทำไม มันเป็นเวรเป็นกรรมทั้งนั้นนะ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม ทำไมเราทำสมาธิไม่ได้ ทำไมเราไม่เกิดญาณวิถึ ว่าอย่างนั้นเลยนะ เวลาเราเกิดปัญญาๆ นี่ ปัญญามันเริ่มต้นมันฝีกหัด เวลามันจะสรุปลง มันสรุปโดยญาณวิถึเลย จิตที่ละเอียดลึกซึ้ง ถ้าเวลาเป็นอย่างนั้นทำไมเราไม่ทำ โอ้ที่ว่าทำได้ๆ ทำไปเพื่ออะไร โอ้ทำได้ๆ นี่ เวลาจะมาประพฤติปฏิบัติก็ว่ามันทำไม่ได้ๆ เพราะอะไร เพราะว่าจิตมันหยาบๆ จิตมันส่งออกไปอย่างนั้นนะ จิตมันส่งออกไปแล้วสิ่งที่คิดๆ อยู่ในที่ว่าฉลาดๆ สัจชาตญาณ สัจชาตญาณมันคิดได้ทั้งนั้นนะ

สัจชาตญาณ เห็นไหม มันเกิดขึ้นจากจิตทั้งนั้นนะ สิ่งที่สัจชาตญาณมันเกิดอย่างนั้น ๗ นะ แล้วเราย้ำคิดย้ำทำอยู่อย่างนั้นนะ สัจชาตญาณมันก็มีอำนาจของมันขึ้น สัจชาตญาณที่เลวทรามนะ โอ้วัฏสี่มตินนะ มันก็จะทำให้ใจดวงนี้ไปกับมันอยู่ในอำนาจกับมัน มันจะมีประโยชน์อะไรกับมัน

นี่คนที่มีสติปัญญาต่างหากจะยับยั้งมันๆ นะ ยับยั้งมันด้วยพุทธานุสติ ยับยั้งมันด้วยปัญญาอบรมสมาธิ ยับยั้งจนมันสงบระงับ พอมันสงบระงับขึ้นมามันเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา เห็นไหม มันโล่งมันโล่งหมดมันปล่อยวางหมด เวลามันปล่อยวางหมดมันพิจารณาของมันไปนี่ปัญญา ปัญญามันเกิดขึ้น ถ้ามันมีอำนาจอาสาถ้ามันไม่คิดไปแบบเราทำได้ๆ เราอยากทำเรามีปัญญาๆ การคดการโกงนะ เพราะการคดการโกงมันทำความหน้าด้านให้กับจิต มันทำหน้าด้านๆ ให้กับหัวใจของตน พอหัวใจของคนนะมันหน้าด้าน มันก็ทำแต่สิ่งที่หน้าด้าน

แต่ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม เป็นจริงขึ้นมาด้วยสติด้วยปัญญาขึ้นมา มันปล่อยวางๆ เข้ามา ถ้ามันปล่อยวางเข้ามา โอ้สิ่งที่ว่าจะทำๆ มันถึงไม่ทำไง เพราะสิ่งที่มันทำๆ นะ มันพันธุกรรมของจิตมันทำให้หยาบเข้าไปเรื่อยๆ เพราะจิตมันหน้าด้าน มันทำให้หยาบซ้ำๆ มัน

เกิดกรรมๆ มันเกิดการหมักหมมๆ มันจะสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมาได้อย่างไร เวลาบอกภาวนาๆ มันจะเอาจริงเอางี้ เอางี้เอางี้มาจากไหนถ้ามันทำแต่กรรมชั่ว นี่ไงแล้วถ้ามันจะทำความจริงๆ ขึ้นมามันต้องมีสติปัญญาขึ้นมาสิ ถ้าสติปัญญาขึ้นมา เห็นไหม คำว่าสติปัญญาๆ นี่ก็บอกว่านักรบไง นี่เป็นธรรมใจ ธรรมกับโลกใจ แล้วสิ่งที่ว่าเป็นโลกๆ ก็ว่าตัวเองฉลาดใจ

โลกมันฉลาดแกมโกง คำว่า โลกนี้มันมีวิชา ฉลาดอย่างนั้นนะมันว่ามันฉลาด แต่โดยธรรมมันโกงหมดเลยนะ แต่ถ้าโดยธรรม เห็นไหม เสียสละหมดเลย ปัญญาทุกอย่าง สิ่งใดทุกอย่างมันเป็นอนัตตา ทำสิ่งใดก็แล้วแต่ทำให้มันสะอาดบริสุทธิ์ ทำให้มันจบสิ้นกระบวนการของมันไป โดยสติด้วยปัญญา มันถอดมันถอนของมันออกหมด มันแว้งว้างของมันไปหมด

ถ้าแว้งว้างของมันไปหมด เห็นไหม ธรรมทั้งหลายๆ สิ่งต่างๆ มันเป็นอนัตตา ความเป็นอนัตตาเป็นไตรลักษณ์ สิ่งที่เป็นไตรลักษณ์นี้ พระไตรลักษณ์ๆ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาด้วยปริยัติ เห็นไหม เขาเคารพบูชาเขากราบไหว้พระไตรลักษณ์ญาณ เขาว่าอย่างนั้นนะ โอ๊ย เคารพบูชากันนะ แต่เวลามันเป็นจริงๆ ขึ้นมามันก็เป็นอารมณ์ของเราทั้งนั้นนะ มันเป็นในหัวใจของเรา เป็นไตรลักษณ์อย่างไร อะไรเป็นไตรลักษณ์ อะไรเป็นอนิจจัง อะไรเป็นทุกขัง อะไรเป็นมันอนัตตา แล้วมันเป็นที่ไหน แล้วมันเป็นอย่างไร นี่เวลามันเป็นจริงๆ เห็นไหม นักรบ ถ้าเป็นนักรบมันต้องรบอย่างนี้ มันไม่เสแสร้ง

สิ่งที่คนมันจะเสแสร้งเป็นเพราะว่าบารมีมันอ่อน พอบารมีมันอ่อนมันคิดอย่างนั้นทำอย่างนั้น พอคิดอย่างนั้นมันทำอย่างนั้นเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นนะ มันไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับการกระทำนั้น ไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับคุณธรรมในใจเลย แล้วมันไม่เป็นประโยชน์ให้ใจนี้เข้มแข็งมันคงขึ้นมาเลย ถ้าจิตใจที่มันเข้มแข็งมันคงขึ้นมาละ มันมีแบบอย่าง ดุสิต เริ่มตันก็มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นนี่แหละ แล้วมันก็มีครูบาอาจารย์นะ เราก็เที่ยวมาเยอะเหมือนกันนะ เวลาสายหลวงปู่ฝั้น ในกลุ่มหนึ่งมันก็มีความชำนาญมีทัศนคติอย่างหนึ่ง

สายของหลวงตามหาบัวนี่ท่านมีทัศนคติอย่างหนึ่ง ท่านเป็นปัญญาชนอย่างหนึ่ง นี่สายหลวงปู่ขาว เวลาสายหลวงปู่ขาว เห็นไหม ดุสิต หลวงปู่จันทาต่างๆ นี่สายหลวงปู่ขาว หลวงปู่ขาวท่านก็มีบารมีนะ ท่านก็มีลูกศิษย์ลูกหาที่มันคงนะ สิ่งของมันคงๆ เพราะอะไรล่ะ เพราะท่านมีจุดยืนของท่าน หลวงปู่ขาวๆ นี่ เห็นไหม มีสิ่งใด เห็นไหม เดี่ยวด้ามพรว้าๆ เลย ลูกศิษย์ขึ้นมาถ้ามาได้แยงนะ ด้ามพรว้านะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านเป็นจริงท่านเป็นจริงอย่างนั้น เห็นไหม สิ่งที่เป็นจริงๆ นะที่เราได้ศึกษามา เราได้อยู่ร่วมกับครูบาอาจารย์มา สิ่งใดๆ มันเป็นอุดมการณ์ มันเป็นความรู้ความเห็นจากภายใน มันมีที่มาที่ไปทั้งนั้น

ที่นี้เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไม่ได้หลักได้เกณฑ์เท่านั้นเอง ครูบาอาจารย์ที่ดีท่านเป็นหลักเป็นหลักเป็นเกณฑ์ แต่เราปฏิบัติแล้วเราไม่ได้หลักได้เกณฑ์ขึ้นมามันก็ไม่มีสิ่งใดเป็นคุณธรรมในใจขึ้นมา แล้วไม่มีคุณธรรมในใจขึ้นมาวัฏสี่มตินะ หน้าไหว้หลังหลอก เวลาหน้าไหว้หลังหลอกทำเสียหายเลย ทำเสียหายมันก็ทำเสียหายกับใจดวงนี้นะ ใจดวงนี้นั้นมันจะออกห่างจากสังขารธรรมไปเรื่อย ๆ เพราะมันทุศีล มันเป็นอกุศล มันไม่เป็นความจริงเลย แล้วก็หน้าขึ้นอกตรมนะ หน้าขึ้นตาบานเขียว นี่มันจะเป็นจริง

เพราะว่าสิ่งที่ว่านี่ สิ่งที่ว่าเรามีศีลมีธรรมของเรา เราประพฤติปฏิบัติของเรา เห็นไหม ที่ว่าขามันแฉ่ว ๆ มานี้ ในสังคมของมนุษย์ ปากของคนมันไว ปากต่อปากมันไปของมันเรื่อยแหละ ฉะนั้นปากต่อปาก เห็นไหม มันก็มีถ้าเราปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเราทำของเราเนี่ย ใ้อ้ที่เขาพูด ๆ กันไปนี่มันต้องใช้เวลา สิ่งที่ว่าความดี ความดีที่ว่าที่มันจะปรากฏนี่มันต้องอาศัยเวลา แต่ความชั่ว ลองผิดศีลตำรวจจับเลย ลองผิดนะมันไปสิ่งใดมันรวดเร็ว แต่ความดีนะ โอโฮ ต้องใช้เวลา ต้องกว่าจะ.. ใ้อ้นั้นมันเรื่องของสังคม แต่เป็นจริง ๆ แล้วนี่เราไม่ต้องการตรงนั้น เราต้องการดูแลใจเรา เราต้องการรักษาหัวใจเราใช้ไหม นี่ที่มา ๆ มารักษาอะไร รักษา ๆ หัวใจเรา นี่ ค้นคว้าหาใจของเราให้เจอเนี่ย ถ้ามันเจอใจของเรา ถ้าจิตมันสงบเข้ามาเนี่ย สิ่งนี้มันสงบระงับมันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันเป็นประโยชน์กับเราใจ อันนี้มันผลประโยชน์เฉพาะหน้า ปัจจุบันตั้งสันติภูลิโก ปัจจุบันตั้งมันได้ตรงนี้

ชีวิต เห็นไหม ดูลิ มองไปชีวิตของแต่ละคน เห็นไหม ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ดูลิชีวิตมีการเกิดขึ้นมาเหมือนสวะ ลอยไปตามน้ำ สิ่งใดแล้วแต่น้ำขึ้นน้ำลง ถ้าเวลาน้ำลงมันก็ไปแห้งอยู่กลางท้องน้ำนั้นนะ เวลามีน้ำมานี้ถ้ามันยังไม่ย่อยสลายมันก็ไปของมัน เห็นไหม นี่พูดถึงว่าชีวิตนี้เปรียบเหมือนสวะ ผลของวิภวภูมิมันหมุนของมันไปอย่างนั้นนะ แล้วเราละ นี่ชีวิตสิ่งที่เราเติบโตมาเราเห็นมาหมดแล้ว

อย่างที่ว่านี่ หลวงปู่เจี๊ยะกับหลวงตาท่านพูดเหมือนกัน ท่านเล่าเหมือนกัน แต่คนละสถานที่ ท่านเล่าให้เราฟังเอง เดินจงกรม ๆ อยู่เนี่ย เวลาเขาจะไปเที่ยวกันนี้ ทำไมเขามีความสุข ทำไมโลกนี้เขามีความสุข ทำไมเราทุกข์อยู่คนเดียว นี่เวลากิเลสมันยังหลอกอยู่ กิเลสยังบีบคั้นอยู่นะ แต่ท่านก็บอกว่า ถึงเวลาแล้วท่านก็มีปัญญา ปัญญาของท่านก็โล่ แต่ละองค์นะ เวลาปัญญาโล่เข้ามาเลย เราไม่เคยเป็นอย่างนั้นใช้ไหม เราถึงขาดแคลนอย่างนั้นใช้ไหม เวลาปัญญาโล่เข้ามามันไม่เหมือนเราใจ เวลาถ้าคิดอย่างนั้นแล้วไหลเลย ไปดีกว่า ต้อม ๆ มอง ๆ ไปกับเขาแล้ว ใ้ออย่างนั้นเพราะมันแพ้ใจ มันพ่ายแพ้กิเลส

ใ้อที่เราสู้เราจะสู้กับกิเลสของเราใจ ถ้าสู้กับกิเลสของเราถ้ามันเกิดปัญญาขึ้นมา มันเกิด

ศีล เกิดสมาธิ เกิดปัญญา สิ่งที่ว่าปัญญาๆ ปัญญาเกิดจากสติ เกิดจากสมาธิ ไม่ใช่ปัญญา ลัญชาตญาณ ใ้อปัญญาคดโกงอย่างนั้นนะ ปัญญาคิดโกงอย่างนั้นปัญญาโลกๆ เห็นไหม เวลา เราเกิดมานี้ โลกียปัญญา โลกุตตรปัญญา โลกียปัญญานี้ปัญญาโลกๆ ปัญญาคดปัญญาโกง ปัญญาเห็นแก่ตัว เอารัดเอาเปรียบ

ปัญญาธรรมมีแต่เสียสละ ช่วยเหลือเจือจาน มีน้ำจิตน้ำใจต่อกัน เราปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ ทุกคนก็ปรารถนาความสุขเกลียดความทุกข์ ใครบ้างปรารถนาความทุกข์ เกลียดความสุข ทุกคนแล้วเวลาทุกคนขึ้นมาี้ สิ่งใดที่เราไม่ชอบเขาก็ไม่ชอบ สิ่งใดเขาต้องการ ความสงบระงับ เขาต้องการศีล ต้องการสมาธิ ต้องการปัญญา เราก็ต้องการ ฉะนั้นเวลาใครมา ประพฤติปฏิบัติมันต้องสาธุ แล้วเราต้องหลบต้องหลีกต่อกัน ให้เห็นน้ำใจต่อกัน

นี่เราอยู่กับครูบาอาจารย์ สมัยที่เราเที่ยวอยู่นะ ถ้าไปเจอหมู่คณะที่ตึ้นนี้ โอ้โฮ เรื่องอย่าง นี้ส่งเสริมกันมาก คอยระวัง คอยระแวงระวังต่อกัน คอยให้ความสะดวกกัน โอ้ย ชาบซึ่งนะ หมู่คณะที่ดีๆ แหม คิดถึงมากเลย ใ้อไปแล้วโดนเขาขัดแย้งขัดขาก็เยอะ ใ้อที่เขาขัดแย้งขัดขานี้ ก็เบื่อ เราพูดบ่อย เวลาใครไปเจอสภาพแบบนี้แหละ ออกจากวัดนั้นแล้วนะ เวลาปัสสาวะก็จะ ไม่หันหน้ามาทางนี้อีกเลย คิดอย่างนี้ทุกคน เราก็คิด นี้เวลาคิดๆ อย่างนั้นนะ เวลามันขัดแย้ง ขัดขากันมันเบื่อหน่ายเบื่อไปทั้งนั้นนะ แต่เวลาไปเจอหมู่คณะที่ตึ้นนะ โอ้โฮ มันشابซึ่ง มันระลึก ถึงนะ

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจของเรา ชีวิตของเรา เราต้องแสวงหาของเรา ถ้ามีสติปัญญามันไม่ เป็นวัวลี้มตีน ถ้าไม่เป็นวัวลี้มตีนการประพฤติปฏิบัติของเรา ชีวิตความเป็นภิกษุของเราก็จะไม่ เศร้าหมอง ถ้าวัวมันมันคงของมัน มันรักษาชีวิตของมัน มันรักหมู่รักคณะรักฝูงของมัน มันก็ เป็นวัวที่ดี เป็นภิกษุเป็นภิกษุที่ดี เป็นภิกษุ เห็นไหม มีหมู่มีคณะ ถึงเวลาแล้ว เห็นไหม สิ่งใดมี น้ำใจต่อกันๆ อย่าเบียดเบียนกัน อย่าทำร้ายกันๆ เรื่องของกิเลส เรื่องของโลกทั้งนั้นนะ มี อะไรส่งเสริมกันได้ส่งเสริม ถ้าส่งเสริมไม่ได้อันนั้นเรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่องของเรา กรรมของ สัตว์ ความชอบความผูกพันคนมันไม่เหมือนกัน

แต่ก็ไม่มีเบียดเบียนหลังต่อกันๆ มีนั่นมันเรื่องของเรา ใ้อนี้มันเรื่องของเรา เราจะ ทำคุณงามความดีของเรา ถ้าสิ่งใดถ้ามันเป็นบุญกุศล มันเป็นสิ่งเป็นประโยชน์บ้าง นี้ถ้าเตือน ได้ก็เตือน ถ้าเตือนไม่ได้ก็เรื่องของเขา สาธุ มันเป็นเรื่องของเขา เรื่องของเราจะทำคุณงาม ความดีของเรา เรื่องของเราเราจะแสวงหาของเรา

เนี่ยฟังธรรมๆ เน้นย้าลงไปในใจของเรา เน้นย้าลงไปในบุญในกุศลของเรา เน้นย้าลง

ไปถ้าเราปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ประพฤติปฏิบัติให้สมควรแก่ธรรม เราจะต้องมีเป้าหมายมีความเป็นจริงในชีวิตนี้ ชีวิตนี้ๆ น่าเศร้า เดียวก็ตายหมดแล้ว แต่ใครมีสมบัติอะไรติดตัวไปบ้าง นี่ เดียวก็ตาย เอวัง